

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.II.408/2024/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Nagy Antal, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. január 23.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmények
Terhelt: I. rendű
Első fok: Kecskeméti Törvényszék, 1.B.179/2022/53., ítélet, tárgyalás,
2022. november 7.
Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.III.246/2023/21., ítélet, nyilvános ülés,
2023. november 7.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kecskeméti Törvényszék 1.B.179/2022/53. számú, illetve a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.246/2023/21. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Kecskeméti Törvényszék a 2022. november 7. napján kihirdetett 1.B.179/2022/53. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés]. Ezért őt 5 év börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség megfizetésére kötelezésről.

[2] A kétirányú fellebbezés folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a 2023. november 7. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.III.246/2023/21. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben írt tényállás a következőket rögzíti:

– I. rendű terhelt a IV. rendű terhelt édesapja, II. rendű és III. rendű terhelt házastársak, míg néhai sértett a III. rendű terhelt édesapja, a II. rendű terhelt apósa volt. A külföldi állampolgár sértett és családja – köztük a II. rendű és III. rendű terheltek – község 1 külterületén, a cím 1 alatti tanyán éltek.

– IV. rendű terhelt 2021. május 6. napján 19 óra körüli időben község 1 külterületén, az út szélén parkoló személygépkocsijában tartózkodott barátnőjével, tanú 1-gyel, amikor szemből nagy sebességgel elhaladt mellettük a község irányába a II. rendű terhelt Volkswagen Transporter típusú gépkocsival, amelyben még helyet foglalt unokája, tanú 2. A IV. rendű terhelt ekkor az általa vezetett gépkocsival megfordult, és azzal elindultak szintén a község irányába, majd község 1 belterületén az utca 1-ben haladva észlelték, hogy a VW Transporter gépkocsi megállt, amely IV. rendű terhelt megítélése szerint a megengedett 30 km/óra sebességnél jóval gyorsabban haladt. IV. rendű terhelt a gépkocsijával visszafordult, és azzal az utca 1-ben álló VW Transporterrel átellenben az úttest másik oldalán megállt, hogy figyelmeztesse a másik jármű vezetőjét a közlekedési szabályok betartására, mivel balesetveszélyesnek ítélte meg annak haladási sebességét.

– A IV. rendű terhelt odament a magyarul keveset tudó II. rendű terhelthez, akivel szóváltásba kerültek. A vita hevében a II. rendű terhelt egy vasvillát kért unokájától, mivel IV. rendű terhelt fellépését támadónak ítélte meg. A IV. rendű terhelt ezt látva visszament az autójához, II. rendű terhelt pedig a vasvillával – azt felé tartva – megfenyegette IV. rendű terheltet, aki ekkor szólt a barátnőjének, hogy telefonon hívja oda az édesapját, I. rendű terheltet. Ezután II. rendű terhelt visszaült a gépkocsijába, hogy elinduljon. Ekkor a IV. rendű terhelt a nála lévő boxerrel beleütött a már mozgásban lévő VW Transporter bal oldalába, amitől a gépkocsin sérülés keletkezett. II. rendű terhelt néhány méter megtétele után utca 1-re merőleges utca 2-re balra befordulva megállt a furgonnal, hogy megnézze, azon milyen sérülés keletkezett. Eközben a IV. rendű terhelt is visszaült az autójába, és amikor azzal megfordulva visszafelé közlekedett, II. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 a furgonból egy-egy vasvillát vettek elő, majd a szerszámokat a mellettük elhaladó autó felé dobták, melyek közül csak az egyik vasvilla találta el a Suzuki Swift autó bal oldalát. IV. rendű terhel az autójával visszafordulva a közelben megállt, II. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 pedig a vasvillákat betették a furgonba.

– Amikor IV. rendű terhelt barátnője 2021. május 6. napján 19 óra 22 perckor telefonált I. rendű terheltnek, hogy vasvillával megtámadták a fiát, siessen oda, I. rendű terhelt személygépkocsijával azonnal a helyszínre indult, és néhány percen belül oda is érkezett.

– Az I. rendű megérkezését látva II. rendű terhelt a helyszínről sietve elhajtott a cím 1 alatti tanyájuk irányába, azonban I. rendű terhelt rögtön utána fordult, mire a IV. rendű terhelt is azonnal beszállt a gépkocsijába és követni kezdte a helyszínről elhajtó I. rendű, illetve II. rendű terheltet. Az I. rendű és IV. rendű terheltek hosszabb útszakaszon üldözték a furgont, I. rendű terhelt többször is dudált, hogy megállásra kényszerítse a furgont vezető II. rendű terheltet. Eközben a furgonból kiskorú tanú 2 mobiltelefonon hívta az otthon tartózkodó

sértettet, azzal, hogy üldözik őket, mire a sértett és III. rendű terhelt beültek személygépkocsijukba, és azonnal elindultak a község irányába. A négy gépjármű község 1 külterületén, a cím 1 alatti tanyától kb. 1 km távolságra találkozott össze a földúton.

– Tanú 1 kivételével valamennyien kiszálltak a gépkocsikból, majd az autók melletti földes területen a két család tagjai összeverekedtek. I. rendű terhelt kezében egy szögletes rúdszerű eszköz, míg a derékszíján lévő tokban egy törkés, IV. rendű terheltnél boxer volt, míg II. rendű terhelt, a sértett, III. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 vasvillákkal, botokkal voltak felfegyverkezve.

– A kölcsönös verekedés során II. rendű terhelt, a sértett, III. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 a náluk lévő ütlegekkel I. rendű és IV. rendű terhelteket testszerte bántalmazták, miközben az I. rendű és IV. rendű terheltek is viszonyozták az ütéseket. IV. rendű terhelt II. rendű terhelten boxerével a fején, a bal füle mögötti területen, míg III. rendű terhelten ököllel az orra, illetve a szeme környékén ütötte meg.

– Amikor I. rendű terhelt a fején vérző sérüléseket is szenvedett, és látta, hogy a fia, IV. rendű terhelt már a földön fekszik és úgy bántalmazzák, elővette az övében tartott, kb. 16 cm pengehosszúságú törkését, majd a felé lendületesen, támadólag lépő sértettet a jobb kezében hüvelykujj felőli pengetartással fogott törkésével, egy előlről befelé, felfelé, közép felé irányuló mozdulattal, legalább közepes erővel szívójátékra szúrta. A sértett a mellkasán áthatoló szúrás következtében összeesett, majd rövidesen életét veszítette.

– A késszúrás követően a verekedés abbamaradt. Ekkor a rokonai azonnal a földön fekvő sértetthez siettek, míg az I. rendű és IV. rendű terheltek a bosszútól tartva, gépkocsijaikkal elhagyták a helyszínt, és a cím 2 alá mentek, de már előtte szóltak a kocsiban ülő tanú 1-nek, hogy hívja a rendőrséget és a mentőket, aki a segélyhívót 19 óra 30 perckor, a sértett leszúrását megelőzően hívta. I. rendű terhelt a cím 2 szám alá érve is kérte, hogy hívjanak mentőt, valamint a nála lévő törkést a rendőrség részére biztosította.

– A sértett I. rendű terhelt szögletes, rúdszerű tárgyval történő bántalmazása következtében a bal alkar középső-felső harmadában sávszerű, ferde, önmagában 8 napon belül gyógyuló bőrzúzódásokat szenvedett. A sértett halálát I. rendű terhelt késszúrása következtében, a mellkas jobb oldaláról ferdén, közvetlenül a szegycsont mellett, a mellüregbe hatoló, a szív kamrai üregeit megnyitó szúrt sérülés, szívburki vérgyülem miatti szívfolytás okozta, mely az élettel össze nem egyeztethető állapotot hozott létre.

– I. rendű terhelt a sértett, II. rendű terhelt, III. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 szándékegységben történő bántalmazása következtében a jobb válltáj bőrének vérzéses zúzódását, a hajas fejbőr mindkét oldali falitáj bőrének repesztett sérülését, valamint a bal alkar és bal kéz ujjának zúzódását szenvedte el. A fenti lágyszöveti sérülések büntetőjogi és tényleges gyógytartama 8 napon belüli. Emellett a bal válltájon és a fején is szerzett további kisebb sérüléseket. Keményfából készült rúdszerű eszközzel fejre mért ütés esetében nagy emberi erőbehatásra azonban koponyatörés is keletkezhetett volna, melynek büntetőjogi gyógytartama 8 napon túli, tényleges gyógytartama 1 hónap lett volna. A súlyosabb sérülés elmaradása nem a II. rendű, illetőleg III. rendű terhelteken múlt.

– A II. rendű terhelt a IV. rendű terhelt boxerrel történő megütése következtében a hajas fejbőr bal fül mögötti zúzódását szenvedte el, továbbá a verekedés során a bal combizomzatán külsérelmi nyommal nem járó lágyszövet zúzódást szenvedett. A fenti sérülések büntetőjogi és tényleges gyógytartama 8 napon belüli. Boxerrel történő, nagy emberi erővel fejtájra mért ütés esetén koponyatörés is keletkezhetett volna, melynek büntetőjogi gyógytartama 8 napon túli, tényleges gyógytartama 1 hónap lehetett volna. A súlyosabb sérülés elmaradása nem a IV. rendű terhelten múlt.

– III. rendű terhelt IV. rendű terhelt ökolütése következtében az orr zúzódását, a bal szem kötőhártya és felső szemhéj, valamint a verekedés során a jobb comb és lábszár vérzések zúzódását szenvedte el. A fenti légyszöveti sérülések büntetőjogi és tényleges gyógytartama 8 napon belüli. Az orrtáját ért közepes emberi erőt meghaladó ökolütés esetén orrcsonttörés is keletkezhett volna, melynek büntetőjogi gyógytartama 8 napon túli, tényleges gyógytartama kb. 3 hét lehetett volna. A súlyosabb sérülés elmaradása nem a IV. rendű terheltén múlt.

– IV. rendű terhelt II. rendű terhelt, III. rendű terhelt és kiskorú tanú 2 szándékegységben történt bántalmazása következtében a jobb alsó szemhéj, valamint mindkét alkar bőrnek vérzések zúzódását, továbbá a hátán a jobb lapockatáj, a jobb alsó bordatáj, a bal lapocka, illetve a bal alsó bordaív vetületében a bőr sávszerű zúzódását, a jobb singesonttest középső és távoli harmad határának törését szenvedte el. A légyszöveti sérülések büntetőjogi gyógytartama 8 napon belüli, míg a töréses sérülés büntetőjogi gyógytartama 8 napon túli, tényleges gyógytartama kb. 2 hónap.

IV. rendű terheltnek bal karjában izomsorvadásos születési rendellenessége van és a könyök ízület berögzült.

[4] **II.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt, elsődlegesen a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontban meghatározott okból, anyagi jogszabálysértés miatt, a Be. 651. § (2) bekezdés c) pontja alapján, másodsorban a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára hivatkozással.

[5] Indokai szerint az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették az I. rendű terhelt cselekményét emberölés büntettének, ugyanis annak privilegizált esetének, a Btk. 161. §-a szerinti, erős felindulásban elkövetett emberölés tényállási elemei maradéktalanul megvalósultak. Ennek alátámasztására a Kúria több olyan eseti döntésére is utalt, ahol az erős felindulásban elkövetett emberölés feltételeit dolgozták ki.

[6] Kifejtette, hogy az I. rendű terhelt erkölcsileg menthető, bizonyos fokig igazolható, ekként méltányolható indulat hatására cselekedett, amikor a törkést elővette és a szúrást végrehajtotta.

[7] Véleménye szerint már az is alkalmas volt a méltányolható indulat kiváltására az I. rendű terhelténél, mint apánál, amikor telefonon kapta a hírt, hogy a fiát vasvillával megtámadták a faluban. Hozzátette, hogy a szülő-gyermek érzelmi viszonyban a gyereket érő, az élet kioltására kifejezetten alkalmas és veszélyes eszközzel való megtámadás híre a szülőből – normális esetben – a legmagasabb fokú indulatot váltja ki és egyben félelemérzetet is gyermeke testi épsége iránt. A IV. rendű terhelt kiszolgáltatott helyzetben volt, ő maga is vérző sérülést szenvedett. A késhez azonban csak akkor nyúlt, amikor észlelte, hogy a IV. rendű terhelt a földre került és ott védekezésre képtelen állapotban további rúgásokat szenvedett el. A szúrás rögtönös volt, a méltányolható ok és az erős felindulás pillanata az a felismerés, hogy a fia a földön fekszik, védekezésre már képtelen, végzetes helyzetbe került, vasvillával ütik, bántalmazzák. Ezen felismerés bármelyik szülőből nyomban kiválthatja ezen indulatot, tudatszűkült állapotba hozva, mely az eddig tudatosan nem használt kés használatát váltotta ki belőle. Ebben a helyzetben az apa természetes indulati ösztönei kerekedtek felül minden addigi észszerűsége.

[8] Hivatkozott a Kúriai Döntések folyóirat 2015.12. fórum kötetében megjelent „A fizioiógias indulat büntetőjogi jelentősége” című tanulmányra, amely szerint az erős felindulást minden elkövető konkrét pszichikai tulajdonságai alapján kell megítélni, és kétségtelenül méltányolható ok lehet az, ha az elkövetőt, vagy hozzátartozóját bántalmazzák és nem áll fenn jogos védelmi helyzet. A szúrás rögtönös volt, mert a tényállás szerint az I. rendű terhelt egy gyors mozdulattal szúrta meg a sértettet, miközben a sértett lendületesen, támadólag lépett felé. Az erős felindulás pillanata tehát maga a felismerés, hogy a IV. rendű

terhelt a földön fekszik, védekezésre már képtelen, a bal keze egyébként is mozgásában korlátozott, és továbbra is vasvillával ütik.

[9] Azt is hangsúlyozta, hogy feltétlen hatályon kívül helyezéssel járó eljárási szabálysértést követek el a bíróságok. Kifejtett álláspontja szerint az irányadó tényállás, illetve az első- és másodfokú ítéletek tényállás indokolás részei egymással össze nem hangolt, különböző jogkövetkeztetések levonására alkalmas, kétértelmű megállapításokat tartalmaznak. Ennek ténye a BH 2023.31. számú eseti döntés szempontjai alapján a támadott határozat hatályon kívül helyezését eredményezi.

[10] Rámutatott, hogy a tényállás szerint a két család tagjai összeverekedtek, amelyet a kölcsönösség talaján kialakult konfliktusnak tekintett a törvényszék. Ugyanakkor a tényállás [17] bekezdése szerint az összeverekedés akként értelmezendő, hogy a külföldiek támadták meg az I. rendű és IV. rendű terheltet a náluk lévő ütlegekkel, melyet I. rendű és IV. rendű terheltek viszonzottak. A védő véleménye szerint ebben ellentmondás rejlik, hiszen a megtámadás a külföldiek részéről és az ütlegezés viszonzása I. rendű és IV. rendű terhelt részéről felveti a jogos védelmi szituációt, de kihat az utóbb bekövetkező, ölési cselekményhez vezető erős felindulásra is, illetve annak erkölcsi menthetőségére.

[11] A védő szerint ezt a kétértelműséget erősíti az ítélet tábla tényállásának indokolása is, miszerint kétségtelen, hogy az ítéleti tényállás [17] bekezdése alapján I. rendű és IV. rendű terheltet támadás érte, melynek során ők viszonzották az ütéseket.

[12] Mindezekre tekintettel elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Ítélet tábla ítéletét akként változtassa meg, hogy az I. rendű terhelt cselekményét a Btk. 161. § rendelkezése szerinti erős felindulásban elkövetett emberölés bűncselekményének minősítse és erre tekintettel az I. rendű terhelt büntetését enyhítse.

[13] Másodlagos indítványa pedig az volt, hogy a Kúria a Szegedi Ítélet tábla másodfokú ítéletét helyezze hatályon kívül és utasítsa új eljárásra, valamint új határozat hozatalára.

[14] A Legfőbb Ügyészség a BF.433/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

[15] Utalt arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó és az nem támadható. Nem vehető figyelembe az irányadó tényállás megalapozatlanságára, valamint az attól eltérő tényekre történő hivatkozás.

[16] Indokai szerint a cselekmény minősítése törvényes, ebben a részében az indítvány nem alapos.

[17] Az EBH 2019.B.1. számú határozaton keresztül rámutatott, hogy önmagában az indulat, düh, kétségbeesés hatása alatti elkövetés még nem alapozza meg a privilegiált eset megállapítását, erre csak akkor kerülhet sor, ha az indulat előírja a törvény által megkívánt erős felindulást, vagyis az indulat olyan magas fokát, amelynek következtében az elkövető belső egyensúlya megbomlik, tudata elhomályosul, és ennek folytán a megfontolás szokásos kialakulása, illetve megtartása lehetetlenné válik. Ez nem valósul meg akkor, ha az elkövető indulatban, de a körülményeknek megfelelő vagy ahhoz igazodó módon viselkedik.

[18] Hivatkozott arra is, hogy a bírói gyakorlat szerint az erős felindulást kiváltó oknak méltányolhatónak kell lennie, vagyis az elkövetőn kívüli, külső körülményből fakad, erkölcsileg bizonyos fokig igazolható, menthető, és arányban áll az ölési cselekménnyel. Ennek a megítélése kérdésében a tényállásszerű ölési cselekményt közvetlenül megelőző történéseknek és a megelőző eseményeknek is jelentősége van, ezért az ebben a kérdésben való megalapozott állásfoglalás szükségessé teszi az eset összes körülményének a kölcsönhatásában és a folyamatosságában való alapos elemzését is. Ha a felindulást kiváltó ok az elkövető személyes tulajdonságaiban vagy körülményeiben rejlik: ez már egymagában is

kizárja a privilegizált emberölés megállapítását. Az ölési szándék alapjául szolgáló intenzív indulat oka ugyanis csak olyan objektív jellegű körülmény lehet, amely kívül áll az elkövetőn. Márpedig az irányadó tényállás alapján arra vonható le következtetés, hogy az I. rendű terhelt tekintetében a törvény szerint megkövetelt tudatszűkült állapotot nem lehetett megállapítani, az I. rendű terhelt végig adekvát módon viselkedett.

[19] Kitért arra is, hogy még a tudatszűkült állapot megléte esetén sem lenne megállapítható a privilegizált eset, tekintettel a méltányolható ok hiányára, ugyanis nem az elkövetőn kívüli, külső ok váltotta ki az ölési cselekményt, hanem a kölcsönös verekedés során kialakul erőfölény, az ugyancsak a jogtalanság talaján álló fiával szemben. Az I. rendű terhelt maga is a jogtalanság talaján állt, ezért a külső ok, illetve a jogos védelmi helyzet sem állapítható meg.

[20] Kifejtette továbbá, hogy álláspontja szerint a védő tényállás ellentmondásosságával kapcsolatos érvei miért nem alaposak. A tényállásban önmagában ellentétes megállapítás nem szerepel, a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben egyértelműen megállapítható, hogy a bíróságok milyen tényállásra alapították ítéleteiket, a rendelkező rész és az indokolás nem ellentétes egymással.

[21] Jelezte, hogy az irányadó tényállás nem kétértelmű abban a tekintetben szerinte, hogy az I. rendű és a IV. rendű terhelt esetében fennállt-e a jogos védelmi helyzet vagy sem. E körben az elsőfokú ítélet [17] bekezdése és a másodfokú ítélet [43] bekezdése egymással nem ellentétes. Az, hogy az elsőfokú ítélet [16] bekezdésében írtak szerint a két család tagjai összeverekedtek, ám azt a bíróság nem állapította meg, hogy ki vette először magához a bántalmazáshoz használt eszközöket, ki indult meg először támadólag a másik fél felé, és ki adta le először az ütést a másik felé, a jogos védelem kérdésében való döntést nem befolyásolta.

[22] Mindezek alapján a támadott határozat hatályban fenntartását indítványozta.

[23] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében előadta, hogy nem a jogtalanság talaja dönti el a Btk. 161. § szerinti minősítést, a jogtalanság talaja egyedül a jogos védelmi helyzet hiányát dönti el I. rendű és IV. rendű terhelt részéről. Erre vonatkozó érveit felülvizsgálati indítványában már levezette, mint ahogyan azt is, hogy mit nevez az erős felindulás pillanatának. Ez pedig az apa-fiú relációban a fia vészjósló helyzete. Ez az az emberi élethelyzet, ami a felindulás méltányolható körülménye.

[24] Hivatkozott az I. rendű terhelt gátőr őrző-védő munkakörére is, amiből következik, hogy feladata a szabályellenes cselekvések megakadályozása a falu közösségén belül. Mivel közfeladatot ellátó személynek minősül, joggal bízhatott abban, hogy a jogellenes magatartást kifejtő személyek visszalépnek a cselekvéstől az ő határozott fellépése hatására.

[25] Figyelemmel az észrevételében kifejtettekre a felülvizsgálati indítványában foglaltakat továbbra is fenntartotta, illetőleg indítványa nyilvános ülésen történő elbírálásának a megfontolását kérte.

[26] **III.** A felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[27] 1. A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a Be. 660. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványt – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el.

[28] A Be. 660. § (2) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványról akkor határoz nyilvános ülésen, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított 8 napon belül ezt indítványozza, vagy ha a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja.

[29] A Kúria tehát – a terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítvány esetén – a mérlegelési jogkörében dönt arról, hogy nyilvános ülést vagy tanácsulást tűz ki, amely kérdésben az eljárási formára vonatkozó indítvány nem köti.

[30] Mivel a jelen ügyben nem látta szükségét nyilvános ülés kitűzésének, ezért a fősabályt követve tanácsulésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt.

[31] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására kizárólag a törvényben meghatározott okokra történő hivatkozással, azok fennállása esetén, az azt alátámasztó indokok megjelölése mellett, a törvényben meghatározott korlátok között kerülhet sor. A törvényben meghatározott felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[32] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[33] Felülvizsgálat tárgya lehet tehát a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott büntetés, azonban önmagában nem, hanem csak abban az esetben, ha annak törvénysértő volta a cselekmény téves minősítésének következménye, avagy, ha az nemében vagy mértékében a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.

[34] Téves minősítés hiányában tehát a kiszabott büntetés egyebekben csak a Btk. más szabályának megsértése esetén, azaz akkor tekinthető törvénysértőnek és esik felülvizsgálat alá, ha az – a minősítésen túl – a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő. Ez az olyan büntető anyagi jogszabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélembíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétele miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget; ilyen esetben ugyanis a büntetés nem felel meg a törvénynek, mert joghátrányt ebben a formában a törvény nem tesz lehetővé [Kúria Bfv.III.1.559/2018/10. (BH 2009.9.)].

[35] A felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozat egyes súlyos jogi, és nem pedig ténybeli – a tényállás megalapozottságát, a lefolytatott bizonyítást, a bizonyítékok értékelését érintő – hibáinak orvoslására szolgál. A Be. 650. § (2) bekezdése ezért kimondja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint emiatt a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[36] A tényállás támadásának tilalma azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, annak megalapozottsága, a tényállásban szereplő ténymegállapítások nem támadhatók és nem vitathatók; ennél fogva a tényállás megalapozottsága, esetleges felderítetlensége, hiányossága, a benne lévő ténybeli következtetések helyessége sem támadható és vitatható. A tényállásban foglalt tényektől eltérő tények állítására, a lefolytatott bizonyítás támadására, a bizonyítási eljárás során elkövetett esetleges törvénysértésekre hivatkozással, a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének és a tényről tényre történő következtetés megtámadására felülvizsgálati indítvány nem alapozható. A jogkövetkeztetések helyessége ebből következően kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[37] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával, vagy más fogalmazásban: az alapügyben

megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem.

[38] Az I. rendű terhelt védője indítványában maga is hangsúlyozta a tényállás támadhatatlanságát felülvizsgálati eljárás keretében, ennek ellenére – átfogalmazva, illetőleg kiegészítve számos tényállásrész – valójában azt támadta.

[39] A védelem a kölcsönös verekedés közvetlen előzményeként hangsúlyozta, hogy az I. rendű és IV. rendű terheltet „vasvillával felfegyverkezett külföldiek nagyobb létszámban várták”. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet tényállásának [15], illetve [16] bekezdése község 1 külterületén történő „összetalálkozás” és a gépkocsik terheltek, illetve sértett egyidőben megtörtént elhagyását írta le, kizárva a védelem várákozásra utaló megjegyzését, eszerinti értelmezését.

[40] A védő az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás [18] bekezdését tekintve tényként hivatkozott IV. rendű terhelt bántalmazásának „vasvillával történő ütésének” megfeleltethetőségére, holott az irányadó tényállás a földön fekvő IV. rendű terhelt bántalmazását nem részletezi, ekként e megfogalmazás valójában a tényállás védelem általi kiegészítése.

[41] Ugyancsak a tényállás átformálásának tekinthető a IV. rendű terhelt bántalmazásának „védekezőképtelen állapotban” körülírt elszenvéde, holott nyilvánvaló, hogy a tényállás részét képező „földön fekszik és úgy bántalmazzák”, nem azonos a védekezőképtelen állapottal, s erre a tényállás ismeretében következtetés sem vonható.

[42] Mindezekon túlmenően azon álláspont, miszerint a IV. rendű terhelt az „agyonverés szélén állt”, illetőleg „nem volt kizárható, hogy valamelyik külföldi a vasvillát egyszer csak szúrásra használja, az eldurvult helyzet hevében”, pusztán feltételezés, melyre az alapul fekvő tényállás adatot nem tartalmaz.

[43] Rögzíthető tehát, hogy az I. rendű terhelt védője indítványa ezen részeiben valójában az irányadó tényállást és azon keresztül a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, mindezekon keresztül is kifogásolva a cselekmény minősítését, ami felülvizsgálati eljárásban kizárt. Így a Kúria az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított és a felülvizsgálati eljárásban kötelezően, törvényi paranccsal irányadó tényállással ellentétben álló, a terhelt védője által egyoldalúan megfogalmazott, eltérő tényállást nem vehette figyelembe.

[44] 2. A felülvizsgálati indítvány szerint az I. rendű terhelt eseményekbe történő kapcsolódását rajta kívülálló ok, nevezetesen az arról való tudomásszerzés generálta, amit a IV. rendű terhelt barátnője vele telefonon közölt. Fia megóvása, részére a lehető legrövidebb időn belül nyújtandó segítség sarkallta cselekvésre, melyből következik, hogy aktivitása – legalábbis a jogerős ítéleti tényállás által rögzítettek szerint – a község 1 belterületén gépkocsijával az utca 1-ben leálló IV. rendű, illetőleg II. rendű terhelttel kontaktusba kerüléséig jogos védelem keretei között maradván cselekedett.

[45] Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más, vagy mások személye, javai, vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető, jogtalan támadás elhárításához szükséges [Btk. 22. § (1) bekezdés].

[46] A védekezést támadás előzi meg. Az elhárítás válasz a támadásra. A védekezés azért jogos, mert a támadás jogtalan. A jogosan védekező a jogot védi a jogtalansággal szemben. Korábbi – ám máig igaz – magyarázat szerint erő alkalmaz az erőszak ellen. A támadás olyan tevékenység, amely megvalósítja valamely bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának ismérveit. A támadás objektív ismérve annak jogtalansága (4/2013. BJE jogegységi határozat, indoklás I.1.). Nem kétséges, hogy a jogerős ítélet I. tényállási pontjában leírt, a II. rendű és a IV. rendű terhelt között kialakult szóváltás közben a II. rendű

terhelt egy vasvillát vett magához, melyet a IV. rendű terhelt okkal ítéltetett támadó fellépésnek, azonban a IV. rendű terhelt meghátrálását látva a cselekvőségével felhagyott, visszaült gépkocsijába, a távozás szándékával. A IV. rendű terhelt volt az, aki a konfliktus kiteljesedéséhez hozzájárulva, a II. rendű terhelt induló járművének oldalsó részébe a nála lévő boxerrel beleütött, melyet megelőzően barátnőjét arra kérte, tájékoztassa az I. rendű terheltet a kialakult konfliktusról és hívja a helyszínre.

[47] A II. rendű terhelt gépjárművét megrongáló ütés után ugyancsak tény, hogy a IV. rendű terhelt gépkocsijába visszaült és a helyszínt el kívánta hagyni, amikor a II. rendű terhelt és unokája, kiskorú tanú 2 egy-egy vasvillát a mellettük elhaladó IV. rendű terhelt autója felé dobtak, melyből az egyik szerszám a gépjármű bal oldalát eltalálta, azonban ezt követően a vasvillákat visszatették a furgonba és a helyszínről távozni kívántak, minthogy érzékelték az I. rendű terhelt időközbeni érkezését.

[48] A megérkező I. rendű terhelt tehát közvetlenül tapasztalhatta, hogy fia élete, testi épsége, avagy gépjárműve senki által fenyegetve nincs, ennek ellenére gépjárművéből ki sem szállva, üldözni kezdte a II. rendű terhelt által elindított furgont, így érkezve meg az ölési cselekmény helyszínére. Ez egyértelműen azt jelentette, hogy az újabb konfliktus kezdeményezésében az I. rendű terhelt részt vállalt, azaz a kölcsönös kihívás elfogadása vonatkozásában is a jogtalanság állapotát hozta létre, melyből fakad, hogy az így kialakult helyzet a jogos védelem megállapíthatóságát kizárta (4/2013. BJE jogegységi határozat indokolás 1.1.). Nem rontja le ezen következtetés helytállóságát az I. rendű terhelt védőjének azon hivatkozása, mely szerint az I. rendű terhelt részéről üldözés az emberileg és erkölcsileg jogos számonkérés célcselekménye és nem a kölcsönös erőszak kockázatának felvállalása volt, minthogy a számonkérés tényállásban leírt módja éppen az erőszak kockázatát, illetve annak felvállalását hordozza.

[49] A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, büntettet követ el.

[50] Az emberölés nyitott törvényi tényállás, megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és az eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges.

[51] A Btk. 161. §-ában írt erős felindulásban elkövetett emberölés büntettét az követi el, aki mást méltányolható okból származó, erős felindulásban megöl.

[52] Az indítvány valójában a megállapított tényekből való jogkövetkeztetés helyességét vitatja. Ennek kapcsán a Kúria rámutat a következőkre.

[53] Az ölési cselekmények általában indulati cselekmények, ugyanakkor az indulat hatása alatti elkövetés önmagában nem alapozza meg a privilegizált bűncselekmény megállapítását.

[54] Az erős felindulásban elkövetés megállapításához az ép lélektani alapon kialakult indulat olyan magas foka szükséges, amelynek következtében az elkövető belső egyensúlya megbomlik, elveszti önkontrollját, tudatszűkült állapotba kerül. Ez nem valósul meg akkor, ha az elkövető indulatban, de a körülményeknek megfelelően, azokhoz igazodó, adekvát módon viselkedik és az öléshez vezető verekedés kiprovokálásában meghatározó szerepet tölt be, majd a rejtetten viselt késével tudatosan, célzottan ejt életveszélyes sebet a verekedés másik résztvevőjén. A felindulást kiváltó ok pedig nem tekinthető méltányolhatónak, ha az indulatot kiváltó okot az elkövető – felróhatóan – maga idézi elő (EBH 2019.B.1., Kúria Bfv.III.27/2018.).

[55] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy az I. rendű terhelt a konfliktusról való tudomásszerzést követően a fia és a II. rendű terhelt között kialakult vita helyszínén atrocitást már nem érzékel, ennek ellenére a helyszínről távozó II. rendű terhelt után indulva, őt többszöri dudálással kívánva megállásra késztetni, hosszabb útszakaszon üldözi, majd járművéből kiszállva, egy szögletes rúdszerű eszközzel a kezében, és egy kb. 16 cm

pengehosszúságú törkést is magánál tartva szállt szembe a vasvillákkal, illetve botokkal felfegyverkezett II. rendű és III. rendű terhelttel, illetve a sértettel. Ennek során – érzékelve fia kiszolgáltatott helyzetbe kerülését – a jogerős tényállásban körülírt módon, szívtájékon szúrta a sértettet, aki rövid időn belül életét veszítette. Az I. rendű terhelt ezt követően a helyszínt elhagyta, a nála lévő törkést a rendőrség részére biztosítva.

[56] A terhére rótt ölési cselekmény helyes minősítése szempontjából nem hagyható figyelmen kívül – a fentebb részletezett tényeken túlmenően – az sem, hogy a II. rendű és IV. rendű terhelt első összecsapásáról való tudomásszerzése és az általa végrehajtott szűrési cselekmény között legalább 8 perc telt el. Mindebből következik, hogy az I. rendű terhelt tényállás szerinti magatartása bár indulati, azonban mindvégig céltudatos, a körülményeknek megfelelő, ahhoz igazodó, adekvát magatartás volt. Olyannyira, hogy a sértett leszúrását megelőzően utasította tanú 1-et a rendőrség, illetőleg a mentők értesítésére, majd ezen kérését a bűncselekmény helyszínéről való távozást követően megismételte, mely cselekvőség önmagában kizárja a tudatszűkült (tudatborult) állapotra való következtetést.

[57] Ezen tényeket alapulvéve teljességgel súlytalan azon hivatkozás, melynek lényege szerint az I. rendű terhelt tőle függetlenül kialakult események hatására, mintegy kényszerpályára kerülve sodródott abba a helyzetbe, mely végül a birtokában lévő törkés használatához vezetett. Kizárólag az I. rendű terhelt döntése volt ugyanis az üldözés megkezdése, annak hosszabb útszakaszon történő folytatása; s ugyanígy nem fogadható el érvként a verekedés helyszínéig eljutása indokaként az, hogy „a külföldiek furgonja nem állt meg neki”, tekintve, hogy a II. rendű terhelt – legalábbis egy ideig tartó – eredményes meneküléséből nem adódik következtetésként az I. rendű terhelt üldöző szerepben maradása, illetve annak kényszere. Ugyanígy közömbös az ölési cselekmény privilegiált formájának megállapíthatósága szempontjából – közelebből a tudatszűkült állapot tényleges kialakulásának pillanatakénti meghatározásaként – az azzal való szembesülés, hogy fia immár a földre kerülve kénytelen védekezni úgy, hogy bal karjának mozgásban beszűkült állapota azt eleve megnehezítette, hiszen az I. rendű terhelt ennek tudatában konfrontálódott, így fia védekezéscsökkent állapota, vesztes helyzetbe kerülése nem jelenthetett számára előre nem látható, meglepésszerű szituációt.

[58] Azon védelmi hivatkozás pedig, amely az I. rendű terhelt lakókörnyezete által – gátörként őrző-védő jellegű munkát látott el, akinek hivatásából adódóan az ott élő lakosság magatartásának szabályok között tartása volt a feladata – ismert foglalkozására utalva hozzájárult a sértett, illetőleg a II. rendű és III. rendű terhelttel szembeni fellépéséhez, teljességgel súlytalan, minthogy erőszakban megnyilvánuló cselekvését mentséggént állítani éppen azért sem lehet, mert az ezek elleni fellépés éppen hivatásából fakadó.

[59] Mindezen tények és abból vonható következtetések tükrében a védelmi hivatkozásban felhívott eseti döntések nem állnak ellentétben az I. rendű terhelt által megvalósított cselekmény emberölés alapeseti minősítésével, s ugyanígy a hivatkozott tanulmányban írtak sem azzal, hogy az ott lefektetett álláspont ítélkezés alapját képező jogforrásnak értelemszerűen nem tekinthető.

[60] 3. A Kúria nem találta alaposnak a tényállás ellentmondásosságával kapcsolatos érveket sem.

[61] Eljárási szabálysértés címén kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdés a)-f) pontjában kimerítően felsorolt törvénysértések képeznek felülvizsgálati okot. Ez azt jelenti, hogy eljárási szabálysértés vizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha azt a büntetőeljárási törvény a felülvizsgálat okaként tételezi.

[62] Felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott, feltétlen hatályon kívül helyezést maga után vonó eljárási szabálysértéssel hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont].

[63] Ilyen eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont]. A Kúria e körben utal rá, hogy az ítélet indokolása a rendelkező részben foglaltakkal összhangban van, a tényállásban önmagával ellentétes megállapítás nem szerepel, ezért eljárási szabálysértésként kötelezően hatályon kívül helyező döntést maga után vonó eljárási szabálysértést a Kúria nem észlelt.

[64] A teljesség kedvéért szükséges rámutatni, hogy a felülvizsgálati indítvány ezen ellentmondásosságot az elsőfokú ítélet [17] bekezdésében és a másodfokú ítélet [43] bekezdésében, az összeverekedés másként történő értelmezésének leírásával kívánta bemutatni, melynek relevanciája a jogos védelmi szituáció I. rendű és IV. rendű terhelt oldalán való megállapíthatóságából fakad. Ezen hivatkozás alaptalanságát azonban a jogos védelem körében már kifejtettek miatt nem lehetett elfogadni, s miután a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja egyértelműen rögzíti, hogy annak alapján felülvizsgálatnak csak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértés miatt van helye, s mert e rendelkezés semmilyen értelmezéssel nem egészíthető vagy bővíthető ki, és nem vonható annak fogalma alá a törvényben másutt – így akár a Be. 609. § (1) és (2) bekezdésében – nevesített eljárási szabálysértés, a Kúria az I. rendű terhelt védőjének hatályon kívül helyezést célzó indítványát alaptalannak találta.

[65] Miután a Kúria nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, a megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[66] **IV.** A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[67] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint, minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. január 23.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Nagy Antal s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró